

Riktlinjer för statliga myndigheters användning av sociala medier ur ett rättsligt perspektiv

Johan Bålman
E-delegationen

E-delegationen

Myndigheterna medverkar på olika nivåer

- Delegationen beslutar
  - generaldirektörerna
- Arbetsgruppen bereder
  - IT-chefer
- Projektgrupper
  - Kanalstrategi, webbutveckling, m.m.
- Expertgrupper
- Sekretariatet
  - leder projekt- och expertgrupper, skriver betänkanden

E-delegationen- e-förvaltning

- Ta fram strategi
- Koordinera utvecklingsprojekt
- Följa upp effekter
- Bistå regeringen i internationellt arbete
  - Delrapporter 2 ggr/år
  - Slutrapport senast den 31 december 2014
  - Tilläggsdirektiv
    - öppen data (PSI)
    - sociala medier

Direktiv

- Delegationen ska ta fram riktlinjer för statliga myndigheters användning av sociala medier, t.ex. Facebook och Twitter.
- Särskilt beakta rättsliga aspekter på sådan användning
- Samråda med Datainspektionen och Riksarkivet.
- Expertgruppen för juridiska frågor

Vad behövs

- Kategorisera det sociala mediet (egenskaper?)
- Klargöra ändamålet
- Myndigheten ~~Anställda~~
- Identifiera rättsliga krav
- Åstadkomma en god offentlighetsstruktur
- Gränsen mellan service och handläggning
- Resurser och rutiner för uppsikt

Sociala medier - Olika egenskaper

- **Bloggar – ensidigt, envägs, ingen dialog**
  - undantag - kommentarsfält
- **Facebook – vänner = ömsesidigt**
  - undantag – öppna grupper m.m.
  - se t.ex. Arbetsmiljöverket där vem som helst kan läsa, men där man måste vara inloggad (och godkänna Facebooks användarvillkor) för att kunna kommentera.

Edelegationen

Svealand

Sociala medier - Olika egenskaper

- **Twitter – ej ömsesidigt**
  - following, followers,
  - Undantag
    - blockera vissa personer
    - skyddad profil som begränsar möjligheterna till dialog med dem som finns i din lista av "followers".

Edelegationen

Svealand

Användning

1. Ut, Dialog, In
2. Ökad tillgänglighet
3. Nå särskilda grupper
4. Individen eller innehållet i centrum
5. Ansluta eller bygga nytt

Edelegationen

Svealand

Riktlinjer

Utgångspunkten är

- egenskaperna hos sociala medier, och
- hur myndighet använder mediet

Edelegationen

Svealand

Kravspecifikation

Bedöm

- Författningskraven för medverkan i ett socialt medium
- Resurskraven

Teknisk och funktionell kravspecifikation

Edelegationen

Svealand

Avtalet?

- **Läs avtalet**
  - vissa villkor kan vara svåra att uppfylla
- **Alternativ**
- **Gör en riskbedömning**
- **Vad kostar det?**

Edelegationen

Svealand

Vilket är ändamålet?

- En myndighet agerar utifrån givna lagar och andra författningar
  - Ett kommunikationsbehov ska tillgodoses
  - Bedöm:
    - verksamhetskraven och behovet
- Ange ändamålet i det sociala mediet

Ändamål?

- Twitter
  - Socialstyrelsen skriver i profilen "Har du frågor till oss? Mejla socialstyrelsen@socialstyrelsen.se".

Ansvar?

- Myndigheten har ansvar för vad som skrivs på Facebook, chattar och andra forum som myndigheten själv använder
  - Privatpersoner kan börja diskutera sinsemellan
  - Krav på att kunna ha uppsikt över och åtgärda inlägg som strider mot lagstiftningen
- Även tillhandahållaren har sitt ansvar och den som lämnar kommentaren sitt!

Myndigheten - Anställda

- Det som anställda gör privat ingår inte i Delegationens uppdrag, men ...
- Det behövs interna regler för att skilja på när myndigheten uttalar sig och när anställda gör det privat.
  - a. vad gäller när anställda använder arbetsgivarens datorer för privata syften?
  - b. vem får uttala sig för myndighetens räkning
    - får det ske från ett privat konto eller inte?
    - var tydlig om att det är myndigheten som uttalar sig
      - använd och var rädd om logotypen

Författningar

- Tryckfrihetsförordningen
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
- Arkivlagen (1990:782)
- Förvaltningslagen (1986:223)
- Lagen (1998:112) om ansvar för elektroniska anslagstavlor
- PuL (1998:204), (ev.registerförfattningar)

Författningar

- Skadeståndslagen (1972:207)
- Lagen om (2003:389) om elektronisk kommunikation

Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)

4 kap.

- **God offentlighetsstruktur (1 §)**
  - kunna lämna ut med skyndsamhet
  - skilja på allmänna och andra handlingar
  - beakta enskildas behov av att söka bland allmänna handlingar
  - sekretesskyddet ska kunna upprätthållas
- **Beskrivning av en myndighets allmänna handlingar (2 §)**

OSL

5 kap.

Registreringskyldighet (diarieföring) om inte:

- **kan hållas ordnade så att det utan svårighet kan fastställas om de har kommit in eller upprättats (dock inte sekretess)**
  - jfr god offentlighetsstruktur
- **uppenbart av ringa betydelse för myndighetens verksamhet**
  - Inga sekretesskyddade uppgifter!

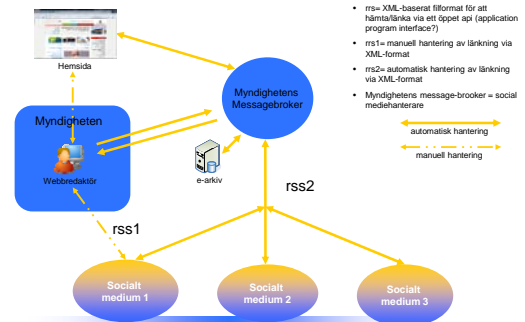

Arkivlagen

- **Allmänna handlingar ingår i myndighetens arkiv och ska bevaras**
  1. Överföring till eget medium – Bush/Obama
  2. Ögonblicksbild
    - RA-FS 2009:2
    - Exit-strategi?
- **Kan och bör uppgifterna gallras?**
  - jfr RA-FS 1997:6 för handlingar av ringa eller tillfällig betydelse för myndighetens verksamhet
    - skriv ett gallringsbeslut (tillämpningsbeslut)
  - behoven för rättskipning, förvaltning och forskning måste beaktas

Länka genom rrs (=XML) till eget medium, t.ex. en arkiveringstjänst

Förvaltningslagen

Service ↔ Handläggning

- **Service kan, men behöver inte tillhandahållas via sociala medier**
- **"Servicefrågor" måste besvaras oavsett medium**
- **FL innehåller särskilda krav vid ärendehandläggning**
- **Ärenden kan "anhängiggöras" via ett socialt medium**
  - Måste tas om hand
- **Sociala medier kan användas för att hämta in information i ärenden av "generell natur"**
  - Rutiner behövs för att hantera "ärenden"
  - Inga enskilda ärenden

Lagen om elektroniska anslagstavlor (BBS-lagen)

- **Öppen funktion för chat, insändare eller diskussioner**
- **Ej myndighetsinternt**
- **Uppsiktskyldighet – ta bort vissa meddelanden**
  - hets mot folkgrupp, uppvigling, barnporn, olaga våldskildring och intrång i upphovsrätt
- **Informera om**
  - myndighetens "identitet" och,
  - i vilken utsträckning blir inkomna meddelanden tillgängliga för andra användare
- **Böter eller fängelse**

Personuppgiftslagen (PuL)

- **Datanspektionen tre tillänsärenden** **Faktblad** →
- **Myndigheten är personuppgiftsansvarig**
  1. alltid för "expedierade meddelanden"
  2. i vissa fall även för andras meddelanden
    - hur mycket kan myndigheten påverka?
      - kan meddelanden tas bort?
- blogg och Facebook – ja,
- Twitter - nej
  - Även den enskilde och tjänsteleverantören har ett ansvar

PuL

- **Missbruksregeln (5 a §) är tillämplig**
  - för behandling av personuppgifter som inte ingår i eller är avsedda att ingå i en samling av personuppgifter som har strukturerats för att påtagligt underlätta sökning eller sammanställning av personuppgifter
- **den registrerades personliga integritet får dock aldrig kränkas**

PuL

- **5 a § gäller bl.a. i stället för reglerna om**
  - Grundläggande krav – uppgifternas kvalitet
  - När behandling är tillåten (samtycke?)
  - Känsliga personuppgifter
  - Lagöverträdelse och personnummer
  - Information och registerutdrag

PuL, 5 a §

Bestämmelser som ändå ska tillämpas

- säkerhetsbestämmelserna
- DL:s rätt till tillsyn
- skadestånd och
- straff

PuL forts. uppsikt, skadestånd

- **Risken för "känsliga uppgifter" påverkar övervakningsbehovet**
- **Omodererat i förväg riskerar skadestånd, därför**
  - informera om
    - **syftet** med tjänsten
    - för vilka ändamål **kommentarfunktionen** är tänkt att användas
    - vilka typer av kommentarer som **inte får förekomma**, och
    - **vad som händer** om enskilda inte följer rekommendationerna
  - uppmåna enskilda att anmäla behandling i strid med PuL till myndigheten och tjänsteleverantören

Skadeståndslagen (1972:207)

Skadeståndsskyldighet vid felaktiga upplysningar eller råd, om det med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl. Därvid ska särskilt beaktas .... (3 kap. 3 §).

- **Inga ärenden om enskilda i sociala medier**

Lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation

- **Webbplatser där cookies används och som är allmänt tillgängliga**
- **Informationskyldighet om**
  - att webbplatsen innehåller cookies,
  - för vilket ändamål cookies används och
  - hur användaren kan hindra cookies.

Slutord

- **Klara ut ändamålet?**
- **Vem uttalar sig? myndigheten eller en anställd?**
  - Hur framgår det?
- **Allmänheten måste tydligt informeras om**
  - att de är hos en myndighet
  - myndighetens ändamål med det sociala mediet, samt
  - vad som händer om enskilda inte följer "rekommendationerna"
- **Rutiner för hantering av allmänna handlingar**
- **Inga sekretesskyddade uppgifter**
- **Hur ska uppehållskravet tillgodoses?**

www.edelegationen.se

Beräkningen
Vägledning för
• verksamhetsplanering
• kanalstrategi
• automatiserad samverkan
• webbutveckling
Terminologi
PSI

johan.balman@finance.ministry.se

